

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 29178183; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

Padomes sēdes protokols Nr. 4 (72)

Rīgā

2024.gada 10.jūnijā.

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja I.Šteinbuka

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja vietnieks	M.Āboliņš
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	A.Jakobsons
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	U.Kāsiks
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	J.Priede
<i>Sekretariāts –</i>	
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes jurists	I.Jansone

Pieaicinātās personas uz 1. darba kārtības punktu:

Finanšu ministrijas Tautsaimniecības analīzes departamenta direktore	I.Vasaraudze
Finanšu ministrijas Tautsaimniecības analīzes departamenta direktores vietnieks, Makroekonomikas nodaļas vadītājs	D.Stikuts
Finanšu ministrijas Tautsaimniecības analīzes departamenta vecākais eksperts	A.Jurša
Finanšu ministrijas Tautsaimniecības analīzes departamenta, Makroekonomikas nodaļas vadītāja vietiece	I. Vēja

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes jurists
2024.gada 10. jūnija sanāksme sākas plkst. 15:00

I.Jansone

Sanāksmes atklāšana – I.Šteinbuka

Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) priekšsēdētāja I.Šteinbuka atklāj sanāksmi un izsludina sēdes darba kārtību.

Padome strādā daļēji attālināti un Padomes sēdē izskatāmos jautājumus apspriež tiešsaistes videokonferenču platformā *MS Teams*.

1. Makroekonomikas radītāju prognožu prezentācija

Ziņo: I.Vasaraudze, D.Stikuts,

Finanšu ministrija (turpmāk – FM) informē par aktualizētajām makroekonomikas prognozēm 2024.-2028. gadam un izmaiņām kopš 2024. gada februārī veidotajām prognozēm Stabilitātes programmai 2024.-2028.gadam.

Ministrija norāda, ka uzņēmējdarbības noskaņojums, t.sk. ārējā vidē ir nedaudz uzlabojies,

kas liek cerēt uz eksporta atjaunošanos. Tomēr jaunākie dati liecina, ka Latvijas ražošanas sektora konfidences rādītāji ir negatīvi, turklāt būtisks biznesu ierobežojošs faktors ir zemais pieprasījums.

Eksporta atgūšanos tomēr bremzē tirdzniecības partneru lēnā ekonomiskā izaugsme, jo šis valstis ietekmējusi ECB procentu likmju politika, turklāt, nav sagaidāms, ka procentu likmju pazemināšana būs strauja.

Neskatoties uz bezdarba rādītāju nelielo kāpumu 2023. gada beigās, kopumā darba tirgus ir raksturojams kā aktīvs, tomēr ir nedaudz samazinājies vakanču skaits, kas atbilst šī brīža lēnajai ekonomikas dinamikai.

Ministrijas pārstāvji norāda uz lejupslīdi, kas vērojama būvniecības un transporta pārveidājumu nozarēs, kā arī norāda uz riskiem saistībā ar ES fondu apguves nepietiekamo tempu.

Darba samaksas kāpums liek secināt, ka pieaugs produktivitātes un darbaspēka izmaksu plaisa, kas nav labvēlīgs faktors ekonomikas izaugsmei.

I. Šteinbuka jautā par deficīta noturēšanu zem 3%, ņemot vērā lēno ekonomikas izaugsmi un nepieciešamību kāpināt drošības izdevumus, kā arī riskus saistībā ar Airbaltic un Rail Baltic finansēšanu? Latvijas Banka, savās atjaunotajās prognozēs, deficītu aprēķinājusi 3,8% šim gadam un 3,5% nākošajam.

I. Vasaraudze piekrist, ka situācija nav vienkārša, makroekonomiskās prognozes turpmāk tiks nodotas apstrādei fiskālās politikas departamentam un FM atjaunotās fiskālās prognozes, t.sk. deficīta prognozes būs pieejamas uz budžeta izstādes laiku. Tomēr pašlaik deficīts ir prognozēts zem 3%, lai gan robeža ir ļoti maza. Savukārt runājot par Latvijas Bankas prognozēm - pirmkārt tās ir atšķirīgas uzskaites metodoloģijas, otrkārt atšķirīgi aprēķini par deflatoru un nominālo IKP, kas ietekmē jebkura rādītāja attiecību pret nominālo IKP.

N. Malnačs – algu kāpums kopš gada sākuma valsts struktūrās ir ļoti straujš, kas nevar neraisīt bažas saistībā ar turpmāku šāda atalgojuma apjoma uzturēšanu. Tomēr jautājums ir vairāk par to, kā algu kāpuma rādītāja izmaiņas ietekmēs citus makroekonomiskos mainīgos.

I. Vasaraudze skaidro, ka šis algu kāpums ir attiecināms uz gada pirmajiem mēnešiem un šādi augsti kāpumi ir drīzāk vienreizēji nekā noturīgi.

I. Vēja papildina, ka šādus augstus algu pieauguma tempus izraisīja jaunā atalgojuma modeļa ieviešana valsts pārvaldē strādājošajiem, atalgojuma celšana pedagogiem un arī vienreizējs faktors – iekšlietu struktūrās strādājošo premēšanas pasākumi, kas notiek reizi piecos gados.

M. Āboliņš komentē, ka nepieciešams izpētīt dokumentu kopumu, kas nosaka visu valsts sektora atalgojuma tvērumu. Budžetam nelabvēlīga situācija ir tad, ja paceļot algas augsto algu saņēmējiem, līdztekus indeksējas pārējais atalgojuma kopums visā valsts sektorā.

Klātesošo diskusija par makroekonomikas rādītāju prognozēm, pieņēmumiem un riskiem. Riski, kurus būtu jāpiemin Padomes viedoklī:

- Joprojām pastāv ļoti saspringta un nenoteikta drošības situācija reģionā, turklāt arvien vairāk pastiprinās hibrīduzbrukumu riski.
- Vājā kreditēšana un nedrošība reģionā, ierobežo uzņēmēju iespējas piesaistīt investīcijas biznesa attīstībai un inovācijām.
- Nepieciešams pieminēt aģentūras S&P ilgtermiņa kredītreitinga novērtējumu Latvijai, tas ir pazemināts drošības izaicinājumu, lēnas ekonomikas izaugsmes un fiskālo risku dēļ. Tas potenciāli sadārdzina finanšu pieejamību valsts aizņēmumiem.
- Risks budžetam un ekonomikas konkurētspējai ir straujais algu pieauguma temps, kas nav sasaistīts ar produktivitātes pieaugumu. Tas sadārdzina uzņēmēju izmaksas, apdraud konkurētspēju un ierobežo līdzekļu apjomu, kuru uzņēmēji varētu novirzīt investīcijām. Vienlaikus tas rada labvēlīgu vidi aplokšņu algu pastāvēšanai privātā sektorā. Šādu apstākļu kopums ierobežo iespējas panākt straujāku ekonomikas izaugsmi. Algu kāpums valsts sektorā, tādā tempā kāds tas pieredzēts no gada sākuma, var izvērsties par būtisku fiskālu slogu gadījumā, ja nodokļu ieņēmumi nepieaugs tik pat strauji kā atalgojums sabiedriskā sektorā.

- Nepieciešams pieminēt, ka FM strādā pie nodokļu reformas, kuras galvenais mērķis ir darbaspēka nodokļu sloga samazināšana, vienlaicīgi nesamazinot kopējos nodokļu ieņēmumus. Igaunijas pēdējo gadu pieredze, ieviešot izmaiņas nodokļu sistēmā, norāda uz nodokļu reformas risku, jo iespējamās ievērojamas novirzes no plānotās nodokļu reformas ietekmes uz iekasēto nodokļu apjomu.
- Pastāv riski saistībā ar valsts kapitālsabiedrību finanšu ilgtspēju. Lēnā ekonomikas izaugsme var nenodrošināt pietiekamus budžeta līdzekļus, lai budžeta deficīts un valsts parāds būtu zem pieļaujamām robežām, īpaši ņemot vērā aizsardzības izdevumu augsto prioritāti apvienojumā ar pastāvīgi augošo pieprasījumu pēc valsts finansiālā atbalsta RailBaltic un AirBaltic.
- Joprojām pastāv un arī pieaug riski, kas saistīti ar publisko akciju sabiedrību finanšu vadību, īpaši transporta sektorā (AirBaltic kapitalizācija un RailBaltic būvniecība).

Nolēma:

1.1. Pieņemt zināšanai FM iesniegto informāciju par makroekonomikas rādītāju prognozēm.

I.Šteinbuka – par;
 J.Priede – par;
 A.Jakobsons – par;
 M.Āboliņš – par;
 U.Kāsiks – par.

2. Iekšējā diskusija par makroekonomikas rādītāju prognozēm

Klātesošie diskutē par FM atsūtītajām un komentētajām makroekonomikas rādītāju prognozēm. Galvenās atziņas:

- Padomei nav būtisku iebildumu par Finanšu ministrijas iesniegtajām makroekonomikas rādītāju prognozēm kopumā. Padome uzskata tās par atbilstošām pastāvošajai ekonomiskajai situācijai.

Nolēma:

2.1. Apstiprināt FM iesniegtās makroekonomikas rādītāju prognozes.
 2.2. Uzdot Padomes makroekonomikas ekspertei V.Zarembai noformulēt apkopojošu viedokli par sēdē diskutēto.
 2.3. Uzdot Padomes sekretariātam sagatavot un nosūtīt FM Padomes viedokli, ievērojot noslēgto Vienošanos par sadarbību.

I.Šteinbuka – par;
 J.Priede – par;
 A.Jakobsons – par;
 M.Āboliņš – par;
 U.Kāsiks – par.

2024.gada 10.jūnija sanākumi slēdz plkst. 17:00.

Padomes priekšsēdētāja

I.Šteinbuka

Sēdes sekretāre

I.Jansone